

Aftale mellem regeringen og
Socialistisk Folkeparti,
Det Konservative Folkeparti,
Enhedslisten og Radikale Venstre om:

Deludmøntning af Grøn Fond
(15. april 2024)

Deludmøntning af Grøn Fond

Regeringen, Socialistisk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten og Radikale Venstre er enige om en udmøntning fra det grønne råderum til investeringer i den grønne omstilling af Danmark. Aftalen har fokus på de første år.

Siden *Aftale om etablering af en grøn fond af juni 2022 mellem Socialdemokratiet, Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti* har det grønne råderum allerede bidraget til et grønnere Danmark gennem investeringer i den grønne omstilling af industrien ifm. grøn skattereform og understøttet udbygningen af havvind gennem medfinansiering af støtteloftet til Energiø Bornholm samt fremme af vedvarende energi på land. Med aftalen tages nye vigtige skridt mod et grønnere Danmark. Der iværksættes en række store investeringer, der særligt skal bidrage til et sundere og renere miljø til gavn for både natur og mennesker. Aftalen understøtter samtidig, at Danmark i fremtiden vil være mere robust overfor de mere ekstreme vejrhændelser, der følger af klimaforandringerne.

Aftalen indeholder følgende elementer:

- Forhøjelse af dieselaftgiften og kompenserende tiltag
- Grøn omstilling af landbruget
- Fjernvarme
- Havnaturfond
- Klimatilpasningsplan
- Skovrejsning
- Generationsforureninger
- Håndtering og oprensning af PFAS
- Rent drikkevand

Aftalepartierne noterer sig, at der i de kommende år venter en række store opgaver på det grønne område. Aftalepartierne ønsker derfor, at der efterlades plads i det grønne råderum til at understøtte disse opgaver samtidig med, at der allerede nu iværksættes investeringer, der kan bidrage til et grønnere Danmark.

Forhøjelse af dieselaftgiften og kompenserende tiltag

Aftalepartierne er enige om at forhøje dieselaftgiften med 50 øre pr. liter ekskl. moms fra 1. januar 2025. Afgiftsforhøjelsen omfatter diesel til vejtransport og diesel til entreprenørmaskiner mv., der betaler samme dieselaftgift som vejtransport. Udligningsafgiften nedsættes forholdsmæssigt. Samlet skønnes det at medføre et merprovenu på 150 mio. kr. i 2025, 200 mio. kr. årligt i 2026-2027 og 250 mio. kr. årligt i 2028-2030. Afgiftsforhøjelsen skønnes at medføre en drivhusgasreduktion på ca. 0,4 mio. t. CO₂e i 2025 og ca. 0,3 mio. t. i 2030.

Aftalepartierne er desuden enige om en række kompenserende tiltag til husstande og erhverv. Det drejer sig konkret om følgende:

- Der afsættes 150 mio. kr. årligt i 2025-2026 til en midlertidig lempelse af udligningsafgiften.
- Der afsættes 250 mio. kr. årligt i 2025-2028 til en midlertidig nedsættelse af den kilometerbaserede vejafgift for lastbiler. Afgiften nedsættes med ca. 19 pct. i 2025-2027 og ca. 12 pct. i 2028.

- Der afsættes 75 mio. kr. i 2024, 125 mio. kr. årligt i 2025-2029 og 50 mio. kr. i 2030 og frem til en ramme til grøn omstilling og effektiviseringer af vejgodstransporten. Den nærmere udmøntning aftales blandt partierne pba. et oplæg fra regeringen.
- Der afsættes 29 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 25 mio. kr. årligt i 2028-2030 til en ramme til lastbiler, der kører på biogas. Den nærmere udmøntning aftales blandt partierne pba. oplæg fra regeringen.

Grøn omstilling af landbruget

Metanreducerende foder

Aftalepartierne er enige om fortsat at fremme den grønne omstilling af landbruget. Partierne vil derfor reservere midler eksempelvis til en model for metanreducerende foder, som igangsættes inden sommerferien, såfremt der er en samlet klimaløsning for landbruget inkl. tilskudsordningen, fx i regi af den grønne trepart.

Modellens udgangspunkt er landbrugsaftalens krav om en gennemsnitlig metanreduktion på ca. 8 pct. fra køers fordøjelse fra 1. januar 2025 og frem. Der reserveres 146 mio. kr. i 2024, 168 mio. kr. i 2025, 133 mio. kr. i 2026, 30 mio. kr. i 2027, 17 mio. kr. i 2028, 14 mio. kr. i 2029 og 9 mio. kr. i 2030 (inkl. administration) til en model for metanreducerende foder fra 1. januar 2025 mhp. at øge metanreduktionseffekten fra 8 til 30 pct. Såfremt søgningen fra 2027 og frem ikke er tilstrækkelig høj, erstattes tilskudsordningen automatisk af et ukompenseret, forhøjet krav svarende til den aftalte søgning det efterfølgende år. Hvis tilskudsordningen ikke indgår i en aftale om klimaløsning for landbruget, fx i regi af den grønne trepart, mødes aftalepartierne og drøfter anvendelsen af de afsatte midler. Partierne er enige om, at der arbejdes videre med udvikling af tilskuds- og kompensationsordningen mhp., at den kan være klar 1. januar 2025, og at omkostninger mv. hertil kan afholdes inden for reservationen. Iværksættes tilskudsordningen, vil partierne foreslå, at der fra den nye reform af EU's Landbrugsstøtte (fra forventeligt 2028) derudover afsættes 127 mio. kr. i 2028, 150 mio. kr. i 2029 og 171 mio. kr. i 2030. Partierne er enige om at følge, hvordan metanreducerende foder påvirker køernes dyrevelfærd, samt at tiltag ift. husdyrenes fordøjelse ikke må forringe dyrenes velfærd jf. landbrugsaftalen fra 2021. Partierne noterer sig, at regeringen vil prioritere midler til forskning af dette fra pulje afsat med Aftale om fordeling af forskningsreserve mv. 2024 til grøn omstilling af landbruget.

Partierne er uagtet resultatet af den samlede klimaløsning for landbruget enige om at afsætte midler til kompensation for fodertilsætningskravet fra landbrugsaftalen, der træder i kraft fra 2025. Der kompenseres for 2025 og 2026 (hvilket forudsætter knap 76 mio. kr. årligt i finansiering i 2024 og 2025). Denne kompensation finansieres af ovenstående reserve.

Initiativet skønnes under usikkerhed at reducere drivhusgasudledningerne med yderligere 0,16 mio. t. CO₂e i 2025 og 0,44 mio. t. CO₂e i 2030 ift. effekten af kravet fra landbrugsaftalen på ca. 0,13 mio. t. CO₂e. Effekterne er under konsolidering med henblik på, at de konsoliderede effekter af initiativet kan indgå i *Klimafremskrivning- og status 2025*.

Fremme af økologi

Aftalepartierne er enige om fortsat at fremme økologi i Danmark og er derfor enige om at afsætte:

- 10,9 mio. kr. årligt i 2025-2026 til Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

- 36,4 mio. kr. i 2025 til Fonden for økologisk landbrug.
- 16,3 mio. kr. i 2025 til en økologiindsats til fremme af produktion og afsætning mv.

Plantebaserede fødevarer

Aftalepartierne ønsker at fremme plantebaserede fødevarer og er enige om at afsætte 30 mio. kr. årligt i 2025-2026 til Fonden for plantebaserede fødevarer.

Fjernvarmepulje

Aftalepartierne er enige om fortsat at understøtte udfasningen af fossil varme. Der afsættes derfor 265 mio. kr. i 2024, 200 mio. kr. i 2025, 45 mio. kr. i 2027, 75 mio. kr. i 2028, 65 mio. kr. i 2029 og 55 mio. kr. i 2030 til fjernvarmepuljen (inkl. administration og afledt afgiftstab).

Partierne noterer sig, at regeringen vil indkalde til drøftelser om status på overskudsvarme og termonet.

Havnaturfond

Aftalepartierne bag *Aftale om etablering af en grøn fond* har som led i fastsættelsen af rammerne for nyttiggørelse af havressourcer afsat i alt 500 mio. kr. fra det grønne råderum i perioden 2024-2030 til en havnaturfond.

Aftalepartierne er enige om at midlerne har følgende profil: 25 mio. kr. i 2024, 100 mio. kr. i 2025 og 75 mio. kr. årligt i 2026-2030.

Den nærmere udmøntning aftales senere blandt aftalepartierne pba. oplæg fra regeringen. Udmøntningen sker med afsæt i et oplæg til mulig indretning af havnaturfonden, som regeringen primo 2024 vil fremlægge for aftalepartierne.

Klimatilpasningsplan

Aftalepartierne er enige om, at der sfa. klimaforandringerne er behov for at beskytte Danmark bedre mod oversvømmelser og ekstremt vejr. Partierne noterer sig på den baggrund, at regeringen har fremlagt en Klimatilpasningsplan 1, hvor det grønne råderum bidrager med 150 mio. kr. i 2024 og 219 mio. kr. årligt i 2025-2029.

Skovrejsning

Skovrejsning er et virkemiddel, der kan bidrage med optag af CO₂ og have en række positive miljøeffekter såsom reduceret kvælstof- og fosfor-udvaskning til vandmiljøet og øget biodiversitet. Effekterne vil bl.a. afhænge af, hvilken type skov der plantes og forvaltes, og hvilken anvendelse af arealet skoven erstatter.

Aftalepartierne er enige om, at der afsættes en ramme til investeringer i skovrejsning på 25 mio. kr. i 2024 og 200 mio. kr. årligt i 2025-2027, der skal ses i forbindelse med den kommende skovplan. Den nærmere udmøntning aftales efterfølgende blandt aftalepartierne pba. et oplæg fra regeringen.

Generationsforureninger

Aftalepartierne er enige om at fortsætte indsatsen med oprensning af generationsforureningerne, der er 10 af de største jordforureninger i Danmark. Generationsforureningerne er forureninger, som truer natur og miljø – også lokalt. Derfor er det vigtigt, at forureningerne ikke overlades til kommende generationer.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 100 mio. kr. i 2024 og 150 mio. kr. årligt i 2025-2027 (inkl. administration) til formålet, herunder til en evt. fordyrelse af oprensning på Høfde 42. Aftalepartierne noterer sig, at arbejdet med generationsforureninger forventeligt vil fortsætte frem mod 2033, og der kan være behov for yderligere finansiering. Aftalepartierne anerkender, at de afsatte midler ikke dækker det fulde forventede fremtidige investeringsbehov.

Håndtering og oprensning af PFAS

Der findes i stigende omfang PFAS i grundvand og drikkevand, der kan stamme fra tidligere forureninger, og gennem de seneste år har fund af PFAS i vores miljø og drikkevand givet anledning til bekymring hos befolkningen.

Aftalepartierne er på den baggrund enige om at afsætte 50 mio. kr. i 2025 og 80 mio. kr. årligt i 2026-2027 til en ramme til håndtering og oprensning af PFAS. Den nærmere udmøntning af rammen aftales senere blandt aftalepartierne og aftalekredsen bag FL24 (fsva. midlerne afsat med FL24) pba. et oplæg fra regeringen.

Rent drikkevand

Det danske drikkevand er noget af verdens bedste, og det er fuldstændig naturligt for os danskere at åbne for vandhanen og drikke vandet. Sådan skal det også være i fremtiden. Aftalepartierne er derfor enige om en fortsat styrket drikkevandsindsats. Aftalepartierne er derfor enige om at afsætte en ramme på 100 mio. kr. årligt i 2026-2027 til investeringer i renere drikkevand. Den nærmere udmøntning af rammen, fx til drikkevandsfonden, aftales senere blandt aftalepartierne pba. et oplæg fra regeringen.

Finansiering

Med aftalen udmøntes der samlet 4,9 mia. kr. fra det grønne råderum mod 2030. Dertil kommer udmøntning af reserver og omprioriteringer, *jf. tabel 1*. Der efterlades samlet 11,1 mia. kr. i det grønne råderum mod 2030 til nye grønne investeringer.

Aftalens karakter

Aftalen har karakter af en stemmeaftale. Aftaleparterne forpligter sig til at stemme for følge-lovgivning, der implementerer aftalen.

Tabel 1
Økonomi

Mio. kr. (2024-pl)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Ikke fordelt	Total	CO ₂ -effekt (mio. ton)	
										2025	2030
Initiativer											
Forhøjelse af dieselafgift	-	-150	-200	-200	-250	-250	-250	-	-1.300	0,4	0,3
Kompensation til husholdningerne via lavere udligningsafgift	-	150	150	-	-	-	-	-	300		
Midlertidig nedsættelse af satser for kilometerbaseret vejafgift	-	250	250	250	250	-	-	-	1.000	-0,05	
Grøn omstilling og effektivisering af vejgodstransporten	75	125	125	125	125	125	50	-	750		
Ramme til lastbiler, der kører på biogas	-	29	29	29	25	25	25	-	161		
Grøn omstilling af landbruget: Metanreducerende foder - kompensation og reservation til tilskudsordning (udmøntes senere)	146	168	133	30	17	14	9	-	518		
Fonden for plantebaserede fødevarer	-	30	30	-	-	-	-	-	60		
Innovationscenter for Økologisk Landbrug	-	11	11	-	-	-	-	-	22		
Fonden for økologisk landbrug	-	36	-	-	-	-	-	-	36		
Økologiindsats til fremme af produktion og afsætning mv.	-	16	-	-	-	-	-	-	16		
Fjernvarmepulje (inkl. afgiftstab)	265	200	-	45	75	65	55	-	705		
Havnaturfond (fastlægge profilen)	25	100	75	75	75	75	75	-500	-		
Klimatilpasningsplan	150	219	219	219	219	219	-	-	1.246		
Skovrejsning	25	200	200	200	-	-	-	-	625		
Generationsforeninger	100	150	150	150	-	-	-	-	550		
Håndtering og oprensning af PFAS	-	50	80	80	-	-	-	-	210		
Rent drikkevand	-	-	100	100	-	-	-	-	200		
I alt (initiativer)	786	1.585	1.352	1.103	536	273	-36	-500	5.099	0,3	0,3
Finansiering											
Reserve til grønne prioriteter	-	95	92	96	-	-	-	-	283		
Reserve til grøn omstilling af tung transport	100	100	100	-	-	-	-	-	300		
Pulje til testvindmøller på havet	110	-	-	-	-	-	-	-	110		
Erhvervspulje	22	-	-	-	-	-	-	-	22		
Råderum	-	-	-	-	-	-250	-250	-	-500		
Grønt råderum	554	1.390	1.160	1.007	536	523	214	-500	4.884		
I alt (finansiering)	786	1.585	1.352	1.103	536	273	-36	-500	5.099		
Grønt råderum											
Grønt råderum før initiativer	554	2.586	2.581	3.363	3.635	2.560	2.159	-1.500	15.938		
Grønt råderum efter initiativer	-	1.196	1.420	2.356	3.099	2.036	1.945	-1.000	11.054		

Anm.: Afrundet til nærmeste mio. kr. CO₂-effekt indebærer direkte CO₂e-reduktioner. *Ikke fordelte udgifter er 1 mia. kr. til investeringsvindue besluttet i *Grøn Skattereform for industri mv.* og 0,5 mia. kr. til havnaturfond fra *Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energinø Bornholm*. Initiativerne er aftalt, men der er ikke aftalt udgiftsprofil.